

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки
Кафедра загальної психології та психодіагностики
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра практичної психології та психотерапії

Актуальні питання психологічної науки

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 6

Рівне - 2013

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 6. – Рівне: РДГУ, 2013. – 129 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ;

Воробійов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 8 від 29 березня 2013 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

Вступ	6
Ставицька О. <i>Особистісні деформації сучасної молоді в умовах соціально-економічної кризи</i>	8
Артимовець А. <i>Шкільна успішність-неуспішність як визначальний фактор соціальних інтеракцій молодшого школяра</i>	10
Бородаєвський В. <i>Огляд інтертипних відношень у різних моделях соціонічної теорії</i>	12
Вайда Л. <i>Психолого-педагогічна преса в Україні про освітньо-виховні інновації</i>	16
Вознюк Ю. <i>Проблема самоствердження особистості у системі наук про людину</i>	21
Ветрова І. <i>Психологічний аналіз «Я-образу» особистості</i>	24
Ветрова М. <i>Психологічний аналіз формування моральності в дошкільному віці</i>	25
Волошина А. <i>Соціально-психологічні особливості виникнення самотності серед студентської молоді</i>	27
Галабурда Л. <i>Імідж як соціально-психологічний феномен</i>	30
Ганжиловська Ю. <i>Особливості поведінки підлітків в конфліктних ситуаціях</i>	33
Демянюк О. <i>Погляди С. Грофа та К. Уілбера про особливості становлення індивідуального образу світу</i>	35
Джеря В. <i>Особливості та основні прийоми діяльності менеджера</i>	38
Дзюба О. <i>Аналіз психологічного взаємозв'язку навчальної успішності та самооцінки підлітка</i>	42
Єфимець Ю. <i>Самоповага як чинник успішності навчальної діяльності</i>	44
Загоруй М. <i>Психологічні особливості взаємозв'язку типу темпераменту та соціометричного статусу в студентській групі</i>	46

Актуальні питання психологічної науки

Захарук Л. <i>Мотивація як рушійна сила учбової діяльності</i>	48
Кирильчук І. <i>Психологічні особливості самоствердження підлітків</i>	49
Крот Ю. <i>Основні ознаки лідерства у сучасному суспільстві</i>	51
Кукла С. <i>Гендерні відмінності у професійному самовизначенні старшокласників</i>	54
Кушнерук Т. <i>Теоретичний аналіз проблеми спілкування в юнацькому віці</i>	57
Марко А. <i>Психологічний зміст феномену алекситимії</i>	59
Матисяк К. <i>Вплив тривожності на формування самооцінки у підлітковому віці</i>	61
Матюх Л. <i>Психологічний аналіз ділових стосунків в академічних групах</i>	63
Медведчук О. <i>Особливості психокорекційної допомоги підліткам з девіантною поведінкою</i>	65
Міщенко В. <i>Психологічні особливості самоствердження дітей – сиріт підліткового віку</i>	68
Миронець М. <i>Психологічні особливості відчуття самотності у підлітковому та юнацькому віці</i>	70
Музика М. <i>Фактори становлення духовних цінностей особистості</i>	72
Муравська Н. <i>Стрес як джерело активності особистості</i>	74
Ногачевська І. <i>Розуміння поетичного тексту як фактор формування інтелектуальної культури студента-словесника</i>	77
Олексіюк М. <i>Теоретичний аналіз проблеми самотності в психології</i>	80
Омельчук Л. <i>Батьківський авторитет як основа психологічного впливу батьків</i>	83
Осипчук О. <i>Теоретичні аспекти розвитку моральної сфери у молодшому шкільному віці</i>	86
Остаповець Ю. <i>Особливості прояву тривожності у студентів</i>	88

Охмак Л. <i>Прояв комплексу неповноцінності у підлітків.....</i>	91
Пилипака К. <i>Розвиток просоціальної поведінки у підлітковому віці.....</i>	93
Покидько О. <i>Психологічний аналіз творчого мислення у підлітковому віці.....</i>	96
Поліщук В. <i>Аспекти психокорекції процесів емоційно-вольової регуляції в підлітковому віці.....</i>	99
Полюхович Л. <i>Проблема генезису інтрапсихічних конфліктів особистості в рамках психоаналітичного підходу.....</i>	101
Прокопівнюк М. <i>Розвиток соціального інтелекту в юнацькому віці.....</i>	103
Руссу І. <i>Теоретичні аспекти проблеми креативності в молодших школярів.....</i>	106
Соботюк І. <i>Психологічний аналіз агресивності та конфліктності в підлітковому віці.....</i>	108
Станіславів Н. <i>Соціально-психологічна детермінація підліткової самотності.....</i>	110
Суходол А. <i>Особливості формування характеру в юнацькому віці: гендерний аспект.....</i>	113
Тищенко І. <i>Казкотерапія як метод зниження рівня тривожності у молодших школярів.....</i>	116
Трошкіна Є. <i>Психологічний аналіз неуспішності в молодшому шкільному віці.....</i>	119
Чмелюк С. <i>Психологічні чинники виникнення самотності у підлітковому віці.....</i>	122
Яремчук Т. <i>Зрада як соціально-психологічний феномен.....</i>	124

с. 28].

На думку С. Хобфолла, людські ресурси включають предметну сферу (поведінкова активність), ресурси стану, особистісні характеристики та енергетичні показники. Психологічний стрес розвивається при реальній чи уявній втраті частини ресурсу або затримці з відновленням витраченого ресурсу. Люди використовують різні способи компенсації втрат: пряме їх відшкодування, компенсація, переоцінка ситуації і переключення уваги на виграшні моменти нової ситуації. Таким чином, втрата певного ресурсу є стимулом активного пошуку нового [1, с. 32].

Отже, стрес має не лише деструктивний вплив на особистість і організм в цілому, але й мобілізує, активізує і об'єднує сили, ресурси та індивідуальні властивості, створюючи новий ґрунт для саморозвитку, прийняття новаторських і ефективних рішень. Як говорив Г. Сельє : “Стрес – це аромат і смак життя... Треба навчитися не уникати стресу, а керувати ним.”

Список використаних джерел:

1. Бодров В. А. Информационный стресс: Учебное пособие для вузов/ В.А. Бодров. – М.: ПЕР СЭ, 2000. – 352 с.
2. Немов Р.С. Психология: Словарь-справочник: В 2 частях/ Р.С. Немов. – М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2003. – Часть 2. – 352 с.
3. Селье Г. Очерки об адаптационном синдроме/ Г. Селье. – М.: Медгиз, 1960. – 255 с.
4. Селье Г. Стресс без дистресса / Г. Селье / Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1982. – 128 с.
5. Щербатых Ю. В. Психология стресса / Ю.В. Щербатых. – М.: Эксмо, 2008. – 304 с.

УДК 82.0:008-057.875

РОЗУМІННЯ ПОЕТИЧНОГО ТЕКСТУ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТА-СЛОВЕСНИКА

Ногачевська Інна, викладач РДГУ

Новітні завдання, які постають перед вищою школою, потребують активного пошуку резервів підвищення ефективності вузівської освіти. У суспільстві з'явилися нові цінності, що

Актуальні питання психологічної науки

вимагають від майбутнього фахівця, а особливо від студента-філолога, проектування саморозвитку, самоосвіти, високого рівня творчого мислення, компетентності у роботі із різними видами текстів.

Процес навчання майбутніх словесників ґрунтується, значною мірою, на їх самостійній, дослідницькій діяльності, що вимагає достатньо високого рівня інтелектуальної культури. Значну роль у її становленні відіграє здатність розуміти та інтерпретувати художні тексти, зокрема поетичні.

Навчання філологів у вузі, на даному етапі, спрямоване здебільшого на засвоєння знань, їх закріплення та перевірку, недостатньо аналізується операціональна сторона учіння, не приділяється увага розвитку розуміння художніх текстів. Саме тому актуальним, на нашу думку, постає проблема формування способів пізнавальної діяльності як вияву інтелектуальної культури в роботі з текстом, а особливо з поетичним. У наукових дослідженнях проблеми інтелекту та розуміння розглядались, в основному, як незалежні категорії, хоча у феномені інтелектуальної культури вони представлені в єдності та взаємозв'язку.

В семантиці поняття інтелекту присутній момент знання, момент творчості і проникнення у раніше незвідане. Специфіка феномену інтелектуальної культури, розкривається як у його функціях так і в структурі. Інтелектуальна культура розглядається як певний симбіоз, що поєднує в собі різні сторони мислення. Це нагромадження асоціацій (Д.Гардлі, Дж.Прістлі та ін.), процес вирішення задач (Н.Ах, К.Марбе та ін.), інтелектуальні операції (О.Зельц), акт переструктурування ситуацій (М.Вертгеймер, К.Дункер та ін.), логічні структури пізнання (Ж.Піаже) та ін. В контексті досліджуваної тематики цінною є концепція Л.Виготського, що дає можливість вважати основним компонентом інтелекту – рефлексію та метазнання (2).

На думку А.Брудного, інтелект – це здатність розуміти, а розуміння – це здатність осягнути смисл та значення, та досягнутий завдяки цьому результат (1). Якщо мислення розглядається як процес, то інтелект виступає як його якісна своєрідність. Це дає можливість розуміти інтелектуальну культуру як певний рівень та характеристику пізнавальної діяльності, що формується на основі інтелектуальних дій та

стратегій, які дають можливість збагнути глибинний зміст отриманої інформації.

Досліджуючи особливості розуміння студентами наукового тексту, Іванова В.П. зазначає, що феномен інтелектуальної культури включає змістовий, операціональний та особистісний компоненти (4, с.3-10).

На нашу думку, розуміння поетичного тексту є необхідною складовою формування інтелектуальної культури майбутнього філолога-спеціаліста та включає засвоєння ним науково-методологічних та предметних аспектів знань. Рівень розуміння поезії визначається ефективністю оволодіння стратегіями розуміння, які можуть бути вироблені у студентів на основі засвоєння ними спектру прийомів діалогічної взаємодії з поетичним текстом. Розуміння поезії може бути вдосконалене спеціально розробленою системою лекцій, семінарів та тренінгових занять, що значно підвищать рефлексію процесу розуміння, дадуть змогу усвідомити авторську концепцію. Важлива роль особистісного компоненту, який виражається, у даному випадку, в усвідомленні професійно-особистісного смислу отриманої інформації та шляхів його творчого використання. Вважаємо, що всі зазначені дії, в комплексі, значно підвищать рівень інтелектуальної культури словесників та рівень розуміння ними поетичного тексту.

У продуктивній сумісній діяльності виникає оптимальна зона реалізації всіх можливостей не лише студентів-філологів, але й викладача, що сприяє формуванню творчого мислення (О.Матюшкін, В.Ляудіс, В.Рубцов та ін.) Саме така ситуація є необхідною для роботи з поетичним текстом як джерелом формування інтелектуальної культури студентів.

Для якісного забезпечення психологічної підтримки молодих спеціалістів, ми пропонуємо розроблений нами “Тренінг розуміння поезії” як метод створення умов професійного вдосконалення та саморозкриття майбутніх фахівців, у якому „тренер” бере на себе відповідальність за створення для учасників сприятливих умов, у яких є можливим активне професійне самовдосконалення.

Основними завданнями тренінгу розуміння поезії є: сприяння вивченню якісних і структурних характеристик психічних процесів, що мають значення для розуміння поетичних текстів; вироблення у студентів умінь аналізувати психологічні особливості розуміння

Актуальні питання психологічної науки

поезії; ознайомлення студентів із методами та прийомами удосконалення процесів розуміння поетичних текстів; створення умов для закріплення наукових знань із психології розуміння тексту з метою подальшого застосування в майбутній професійній діяльності.

Система спеціально підібраних вправ забезпечить більш ефективне розуміння поетичного тексту і стимулюватиме зростання інтелектуальної культури студентів-філологів.

Список використаних джерел:

1. Брудный А.А. Психологическая герменевтика / А.А. Брудный. – М.: Лабиринт, 2005. – 336 с.
2. Виготский Л.С. Проблема культурного развития ребенка (1928) / Л.С.Виготский // Вестник Московского университета. – 1991. - N 4. - С. 5-18.
3. Дігтяренко С.Ю. Психологічні особливості розуміння студентами сучасних пісень: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. псих. наук: спец.: 19.00.07 “Педагогічна та вікова психологія” / С.Ю.Дігтяренко. – К., 2009. – 20 с.
4. Иванова В.П. Понимание научного текста как фактор формирования интеллектуальной культуры студентов: автореф. дис. на соиск. уч. степени канд. псих. наук: специальность: 19.00.07 “Педагогическая психология” / В.П.Иванова. – М., 2004. – 27с.

УДК - [159.922.8:159.923]:177.8

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ САМОТНОСТІ В ПСИХОЛОГІЇ

Олексіюк Марина, студентка V курсу РДГУ

Керівник: Хупавцева Н.О, кандидат психологічних наук доцент

Самотність – це соціальний стан, який відображає психофізичний статус людини, утруднюючи їй встановлення нових і підтримування старих контактів та зв'язків. Самотність належить до тих понять, реальний життєвий зміст яких видається ясно зрозумілим навіть буденній свідомості. Тим часом подібна ясність обманлива, бо приховує досить складний і суперечливий зміст, який потребує нагального розкриття, оскільки - це головна проблема при вирішенні загальних завдань